

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПРОГРАМА

вступного випробування з **української мови**
для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня **бакалавра**
(з нормативним терміном навчання – 3 р 10 м)
за всіма освітніми програмами
на основі повної загальної середньої освіти

Київ – 2025

Програму складено на основі Програми для загальноосвітніх навчальних закладів з української мови для 5–11 класів і чинної Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.філософ.н., проф. Барна Н.В.

(підпис)

к.філол.н. Глуховцева І.Я.

(підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Мазнів Є.О.

(підпис)

I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Прийом здобувачів вищої освіти на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі повної середньої загальної освіти здійснюється за результатами складання вступних випробувань.

Мета вступного випробування: оцінити рівень підготовленості вступників для навчання за програмою підготовки бакалавра за всіма освітніми програмами з метою конкурсного відбору на навчання у СНУ ім. Даля в 2025 році.

Завдання вступного випробування полягає у тому, щоб оцінити рівень володіння компетентностями вступників, які повинні:

- знати правила орфографії й пунктуації, визначені Програмою з української мови для 5-11 класів ЗСО;
- відділяти закінчення від основи, добирати спільнокореневі слова, розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, визначати спосіб творення слів;
- пояснювати відомі слова, добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; пояснювати значення фразеологізмів, крилатих висловів;
- розпізнавати частини мови, визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль;
- визначати в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, замінювати пряму мову непрямою;
- мати сформовану мовознавчу компетентність.

Зміст програми відповідає компонентам Програми для загальноосвітніх навчальних закладів з української мови для 5–11 класів ЗСО, а також Програмі ЗНО/НМТ з української мови 2025 р.

II ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Необхідний обсяг сформованих фахових компетентностей вступника, що вступає на навчання на основі ПСЗО забезпечують такі розділи Програм для загальноосвітніх навчальних закладів з української мови для 5–11 класів ЗСО: «Фонетика. Графіка», «Орфографія», «Орфоепія», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика».

УКРАЇНСЬКА МОВА

Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.

Звуки мови і звуки мовлення. Голосні та приголосні звуки. Приголосні тверді та м'які, дзвінкі й глухі; вимова звуків, що позначаються буквами *г* і *з*. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї*.

Склад. Наголос. Орфоепічний словник і словник наголосів. Вимова наголошених і ненаголошених голосних. Ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Ненаголошені голосні, що не перевіряються наголосом.

Правопис. Орфограма (практично).

Основні правила переносу. Позначення на письмі ненаголошених голосних [e], [и] у коренях слів.

Орфографічний словник.

Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків (практично). Чергування [o] – [a], [e] – [i], [e] – [и]; [o], [e] з [i]; [e] – [o] після [ж], [ч], [ш]; [и], [і] після [ж], [ч], [ш], [шч] та [г], [к], [х] у коренях слів; [г], [к], [х] – [ж], [ч], [ш] – [з'], [ц'], [с'].

Основні випадки чергування *у – в, і – й*.

Правопис. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами *ь, і, є, ю, я*. Буквосполучення *ьо, йо*.

Правила вживання м'якого знака.

Правила вживання апострофа. Правильна вимова та написання слів з апострофом. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних

та збігу однакових приголосних звуків.

Написання слів іншомовного походження: **и, і** у словах іншомовного походження; правопис м'якого знака та апострофа; подвоєння букв у словах іншомовного походження.

Будова слова. Орфографія.

Корінь, суфікс, префікс і закінчення – значущі частини слова (повторення і поглиблення відомостей).

Правопис. Написання префіксів *пре-, при-,* *прі-*.

Словотвір. Орфографія

Відмінювання і творення слів.

Основні способи словотворення: префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний, безафіксний, складання основ (або слів), перехід слів з однієї частини мови в іншу.

Зміни приголосних при творенні слів: іменників з суфіксом **-ин (а)** від прикметників на **-ськ(ий), -цьк(ий)**; буквосполученням **-чн- (-ин-)**. Зміни приголосних при творенні відносних прикметників з суфіксами **-ськ-, -цьк-, -зьк-** та іменників з суфіксами **-ств (о), -тв (о), -цтв (о)**.

Складні слова. Сполучні **о, е** в складних словах.

Творення складноскорочених слів.

Правопис складних слів разом і через дефіс, написання слів з **нів**; правопис складноскорочених слів.

Морфологія. Орфографія.

Загальна характеристика частин мови.

Іменник

Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники – назви істот і неістот (повторення). Іменники загальні і власні.

Рід іменників (повторення). Іменники спільного роду.

Число іменників (повторення). Іменники, що мають форми тільки однини або тільки множини.

Відмінки іменників, їх значення.

Відмінювання іменників. Поділ іменників на відміни.

Відмінювання іменників I відміни. Відмінювання іменників II відміни. Особливості відмінювання іменників чоловічого роду в родовому відмінку. Відмінювання іменників III – IV відмін. Незмінювані іменники. Відмінювання іменників, що мають форму лише множини.

Особливості творення іменників.

Правопис іменників.

Велика буква і лапки у власних назвах. **Не** з іменниками.

Букви **-а (-я), -у (-ю)** в закінченнях іменників чоловічого роду другої відміни.

Букви **е, и, і** в суфіксах **-ечок, -ечк, -ичок, -ичк, -інн (я), -ення (-я), -н (я), -инн (я), -ив (о), -ев (о)**.

Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Групи прикметників за значенням: якісні, відносні, присвійні. Перехід прикметників з однієї групи в іншу.

Ступені порівняння якісних прикметників, їх творення. Відмінювання прикметників. Повні й короткі форми прикметники.

Прикметники твердої і м'якої груп.

Творення прикметників. Перехід прикметників в іменники.

Правопис прикметників.

Написання прикметників із суфіксами: **-еньк-, -есеньк-, -ісіньк-, -юсіньк-, -ськ-, -цьк-, -зьк-**.

Букви **е, о, и** у прикметникових суфіксах **-ев- (-єв-), -ов- (-йов-, -ьов-), -ин-, -ін-, -ичн-**.

Написання **не** з прикметниками.

Написання **-н-** і **-нн-** у прикметниках.

Написання складних прикметників разом і через дефіс.

Написання прізвищ прикметникового походження.

Числівник.

Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробові, збірні) і порядкові. Числівники прості, складні і складені.

Відмінювання числівників.

Творення числівників.

Правопис. Буква **ь** на кінці числівників і перед закінченням у непрямих відмінках. Роздільне написання складених числівників.

Написання разом порядкових числівників з *-тисячний*.

Займенник.

Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні; питальні й відносні; заперечні; означальні й неозначені (ознаюмлення).

Відмінювання займенників усіх розрядів.

Правопис займенників.

Приставний **н** у формах особових і вказівних займенників.

Написання разом і через дефіс неозначених займенників.

Правопис заперечних займенників.

Написання займенників з прийменниками окремо.

Дієслово.

Форми дієслова: неозначена форма, особові форми, дієприкметник, дієприслівник, безособові форми на **-но**, **-то** (загальне ознаюмлення).

Неозначена форма (інфінітив) та особові форми. Доконаний і недоконаний види дієслова.

Часи дієслова. Теперішній час. Минулий час. Зміна дієслів у минулому часі. Майбутній час. Дієслова I і II дієвідмін. Дієвідмінювання дієслів

теперішнього і майбутнього часу.

Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Творення дієслів умовного способу і наказового способу.

Безособові дієслова.

Способи творення дієслів.

Правопис дієслів.

Не з дієсловами (повторення).

Правопис **-ться, -шся** в кінці дієслів (повторення).

Букви **е, и** в особових закінченнях дієслів I і II дієвідмін (повторення).

Буква **ь** у дієсловах наказового способу

Дієприкметник.

Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього і минулого часу.

Дієприкметниковий зворот. Безособові дієслівні форми на **-но, -то**.

Правопис дієприкметників.

Правопис голосних у закінченнях дієприкметників.

Відокремлення комами дієприкметникових зворотів (після означуваного іменника).

Правопис голосних і приголосних у суфіксах дієприкметників.

Н у дієприкметниках та **ни** у прикметниках дієприкметникового походження.

Не з дієприкметниками.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид і час дієприслівників. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Правопис дієприслівників.

Коми при дієприслівниковому звороті й одиничному дієприслівникові.

Не з дієприслівниками.

Прислівник.

Розряди прислівників (практично).

Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення.

Правопис прислівників

Букви **н** та **nn** у прислівниках.

Не і **ні** з прислівниками.

И та **і** в кінці прислівників.

Правопис прислівників на **-о**, **-е**, утворених від прикметників та дієприкметників.

Написання прислівників разом і через дефіс.

Написання прислівникових словосполучень типу: **раз у раз, з дня на день...**

Прийменник як службова частина мови. Прийменник як засіб зв'язку в словосполученні.

Непохідні і похідні прийменники.

Правопис прийменників

Написання похідних прийменників разом, окремо і через дефіс.

Сполучник як службова частина мови. Уживання сполучників у простому і складному реченнях: сполучники сурядності і підрядності.

Правопис сполучників.

Написання сполучників разом і окремо.

Частка як службова частина мови. Розряди часток за значенням.

Правопис часток.

Написання часток **-бо, -но, -то, -таки.**

Не і **ні** з різними частинами мови (узагальнення).

Вигук як особлива частина мови.

Правопис вигуків.

Дефіс у вигуках.

Кома і знак оклику при вигуках.

Синтаксис. Просте речення.

Двоскладне речення.

Головні і другорядні члени речення

Підмет і присудок. Способи вираження підмета. Простий і складений присудок (іменний і дієслівний).

Означення, додаток і обставина як другорядні члени речення (повторення).

Прикладка як різновид означення. Види обставин (за значенням). Порівняльний зворот.

Правопис: Тире між підметом і присудком.

Написання непоширених прикладок через дефіс; прикладки, що беруться в лапки.

Виділення порівняльних зворотів комами.

Односкладні речення. Неповні речення.

Односкладні прості речення з головним членом у **формі присудка** (означено-особові, узагальнено-особові, неозначено-особові, безособові) і **підмета** (називні). Односкладні речення як частини складного речення.

Повні й неповні речення.

Правопис.

Тире в неповних реченнях.

Речення із звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями).

Звертання непоширені й поширені. Вставні слова (словосполучення, речення).

Правопис. Розділові знаки при звертанні і вставних словах.

Речення з відокремленими членами.

Поняття про відокремлення. Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі).

Правопис. Розділові знаки при відокремлених членах.

Складне речення і його ознаки. Складні речення без сполучників, з сурядним і підрядним зв'язком.

Складносурядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Правопис. Розділові знаки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Основні види складнопідрядних речень: з означальними, з'ясувальними, обставинними підрядними частинами (місця, часу, способу дії і ступеня, порівняльні, причини, мети, умови, наслідкові, допустові).

Складнопідрядне речення з кількома підрядними частинами.

Правопис. Розділові знаки між головною і підрядною частинами складнопідрядного речення.

Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними частинами.

Безсполучникове складне речення. Смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення.

Правопис. Розділові знаки у безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку.

Правопис. Розділові знаки в складному реченні з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку.

Складне синтаксичне ціле (ССЦ), його основні ознаки. ССЦ і абзац. Види і засоби міжфразного зв'язку.

Правопис. Повторення вивчених пунктограм у простому і складному реченнях.

Список рекомендованих джерел:

1. Авраменко О. Українська мова та література : Довідник. Завдання в тестовій формі. Ч. 1. За новою редакцією правопису. Київ : Грамота, 2022. 664 с.
2. Авраменко О., Блажко М. Українська мова. Довідник. Завдання в тестовій формі за новою редакцією правопису. Київ : Грамота, 2023. 336 с.
3. Білецька О., Витвицька С. Українська мова і література. Тьютор. Експрес-підготовка до ЗНО. Київ : Підручники та посібники, 2022. 592 с.
4. Заболотний О. Правильне мовлення. Київ : Літера ЛТД, 2020. 224 с.
5. Заболотний О. Український правопис – це доступно! Київ : Літера ЛТД, 2020. 272 с.
6. Підручники з української мови для 5-11 класів URL : <https://surl.lt/dglrxo>
7. Український правопис / НАН України, Ін-т мов-ва ім. О. О. Потебні; Ін-т укр. мови. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>

ІІІ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальні положення

- **Тривалість співбесіди:** 15 хвилин (відповідно до порядку)
- **Кількість блоків:** 4 (математика, українська мова, історія України, та предмет за вибором вступника)
- **Кількість запитань:** 4 (по одному з кожного блоку)
- **Оцінка за кожну відповідь:** від 100 до 200 балів

За підсумками заповнюються протоколи та відомості (відповідно до порядку, Додаток 17 до Правил прийому).

Шкала оцінювання за кожну відповідь

Конкурсний бал	Критерії
190-200	Повна, вичерпна відповідь Демонстрація глибокого розуміння матеріалу Використання додаткових знань та прикладів Логічна структура викладу Впевнена подача матеріалу
170-189	Достатньо повна відповідь з незначними прогалинами Хороше розуміння основних концепцій Наявність власних висновків Переважно правильна структура відповіді
150-169	Правильна відповідь на основне запитання Розуміння ключових моментів теми Можливі незначні неточності Задовільна структура викладу
130-149	Відповідь містить основну інформацію Є певні прогалини в знаннях Потребує додаткових уточнюючих запитань Частково правильне розуміння теми
110-129	Мінімальна відповідь на запитання Поверхове знання теми Значні прогалини в розумінні Потреба в навідних запитаннях
100-109	Неповна або неправильна відповідь Відсутність розуміння основних концепцій Неможливість відповісти навіть на додаткові запитання Плутанина в термінології

Критерії оцінювання за предметом (додатково)

2. Українська мова

Оцінюються:

- Знання граматичних правил
- Культура мовлення
- Словниковий запас

- Уміння аналізувати текст

Додаткові критерії оцінювання

Комунікативні навички (впливають на загальну оцінку)

- Чіткість та зрозумілість викладу
- Уміння структурувати відповідь
- Культура спілкування
- Впевненість у собі

Критичне мислення

- Уміння аналізувати інформацію
- Здатність робити висновки
- Творчий підхід до розв'язання завдань

Голова предметної комісії

д.філос.н. Кузьміна С.Л.

Члени предметної комісії

д.філос.н. Барна Н. В.

к.філол.н. Глуховцева І.Я.

Відповідальний секретар ПК

Мазнів Є.О.